

Et ungdomsminne

Jeg var 12 år da krigen kom til Norge i 1940 og fikk derfor mye av ungdomstida preget av denne. Sjøl om vårt distrikt ikke var blant de som var verst rammet av krigen, stiftet vi bekjentskap med mange av krigens uhyggelige sider. Vi ble vant til fremmede soldater, forordninger og påbud fra okkupasjonsmakten, plakater med ”Skutt blir den osv.”, knapphet og rasjonering på det meste av dagliglivets nødvendigheter som mat, klær, sko. Og vi fikk høre mye triste og dårlige nyheter fra inn- og utland. Radioen måtte vi levere fra oss, noe som etterlot et stort savn i de fleste hjem. I radioen var det den gang som nå nyheter og musikk foruten underholdning og oppbyggelige og opplysende programmer. Dette ble borte og avisene var sensurert og inneholdt bare nazivennlige nyheter og slikt som passet okkupantene og deres handtlangere. Så snart mørket kom, måtte lyskilder blendes og blindingsgardiner trekkes for, så allierte flyvere ikke skulle få hjelp til navigeringen.

Tross disse dystre tider, gjorde familierne hvert år mye for å skape høytid over julehelgen, ved å gjøre reint, pynte og tenne lys bak blindingsgardinene. Det ble vist stor kreativitet for å skaffe litt ekstra god mat, og sjølsagt - i beskjednere grad enn i dag - julegaver. Musikk har en stor plass i julehøytida og uten radioen og dens julemusikk var det vanskelig for mange å få den rette stemningen inn i hjemmene. Sjøl om noen i vår familie spilte litt fiolin eller trekkspill, var nok spillet av en klasse som ikke skapte den riktige julestemningen. Derfor lot de stort sett instrumentene hvile.

Jeg husker at vi flere juler hadde besøk av en ungkar som pga epilepsi hadde mistet jobben. Den gang var ikke trykkesystemet utbygd som nå og han måtte klare seg på en meget beskjeden pensjon. Som innflytter fra en helt annen kant av landet, uten nær familie, var det mitt inntrykk at han var meget ensom. Han var svært takknemlig for å bli bedt til en middag i ny og ne, og kanskje spesielt julemiddager. Vedkommende var flink til å spille og synge, og de dagene han var hos oss, bidro han i en utrolig grad til å skape en julestemning som jeg husker ennå.

Utenom de vanlige kjente julesalmene og -sangene husker jeg spesielt hans framføring av ”Deilig er jorden”. Teksten hadde jeg vanskelig for å forstå, slik situasjonen var. Men nå som godt voksen forstår jeg at jorden i utgangspunktet er et godt sted. Det er vi mennesker som gjør at den ennå ikke er blitt ”deilig” å være på for alle. Maktkamper, griskhet og egoisme rir jo verden som en mare. Tenk om nestekjærighet og vilje til å leve sammen i fred kunne avløse dagens egoisme og kravmentalitet. Her burde de 10 bud være en nyttig rettesnor for oss alle.

Jens O. Kjær